

**ПОЉОПРИВРЕДНА САВЕТОДАВНА И
СТРУЧНА СЛУЖБА ВАЉЕВО**

**Бирчанинова 128 А, 014/3519-390, 3519-391
e-mail: pssvaljevo@mts.rs**

**Министарство пољопривреде и заштите животне средине
Сектор за рурални развој
www.psss.rs**

**АКТУЕЛНИ САВЕТИ ИЗ ПОЉОПРИВРЕДНЕ ПРОИЗВОДЊЕ
Билтен бр. 11**

Ваљево, 10.11.2016.година

Тираж:
350 примерака

Садржај

ЗАОСТАЈАЊЕ ПОСТЕЉИЦЕ.....	1
ПЛАВО ЈЕСЕЊЕ ПРСКАЊЕ ВОЋНИХ ЗАСАДА	2
РАДОВИ НА ПЧЕЛИЊАКУ У НОВЕМБРУ	3
ИНВЕСТИЦИЈЕ У ПОДИЗАЊУ ЗАСАДА ВОЋА И ЊЕГОВУ ПРЕРАДУ.....	5
РЕДУКОВАНА ОБРАДА ЗЕМЉИШТА ЗА СЕТВУ СТРНИХ ЖИТА	6
Доминантне цене живе стоке на пијацама у Србији за октобар2016. године.....	9
Доминантне цене житарица и сточне хране у Србији за октобар2016. године.....	10
Доминантне цене воћа – зелене пијаце у Србији за октобар2016. године	11
Доминантне цене поврћа – зелене пијаце у Србији за октобар2016. године	12

ЗАОСТАЈАЊЕ ПОСТЕЉИЦЕ

Заостајање постелице је честа појава у крава. Она оставља теже или лакше последица материцу, као и на цео организам животиње. Постелица представља омотач плода, који је у току стеоности био у тесној вези са зидом материце преко посебних израстаја (карункула и котиледона), путем којих се остваривала исхрана и омогућавао живот телета. Након телења она губи своју функцију и треба да буде избачена напоље. У неким случајевима постелица не може тако лако да се одвоји од материце, те заостаје у њој дуже или краће време, делујући као страном тело.

Узроци за ово су многобројни и још увек недовољно разјашњени. Најчешћи узрок је запаљиви процес на израштајима (плацентомима), затим алергична стања, недостатак минералних материја и витамина, деловање лекова и оторвних материја, механичке запрехе и слично. Атонична материца такође је чест узрок заостајања постелице, јер слабе контракције нису у стању да одлепе и иситисну постелицу напоље.

Знаци обољења о овом обољењу као патолошкој појави може да се говори у случају ако она остане у материци дуже од 10 часова. Сматара се да она тек од тог времена почиње да делује негативно на животињу. Она се може лако препознати како виси из прођајног канала, допирући често све до земље. Некад се и остали делови постелице не могу видети, јер се налазе у шупљини материце и роднице. Овој чиненици треба водити рачуна, како се не би иаварали да је постелица потпуно избачена. Краве са заосталом постелицом често се држе

погрљено и непрестано се напињу, а из прођајног канала се цеди секрет који у почетку није смрдљив. У каснијој фази, када постелица почиње да трули и када се развије запаљење материце, излив из порођајног канала постаје обилнији, променљивог је изгледа и неугодног мириса. Од засотале постелице често се развија тежа инфекција и интоксикација материце, а затим и сепса, која има тешке последице за животињу. Компликованији случајеви редовно изазивају повађања крава и привремену јаловост.

Лечење: Ако постелица остане у материци дуже од 10 часова, морају се предусети мере за спречавање евентуалних компликација. Најважније је да се постелица руком одстрани из материце. Међутим приликом вађења може доћи и до опасног крварења. У таквим случајевима не сме се примењивати сила, већ се мора сачекати моменат када се она може релативно лако одвојити. После три дана, она се свакако мора одстранити јер прети опасност од озбиљних компликација. У последње време се сматра да постелицу не треба одлепљивати руком, ако она већ само од себе не испадне, већ да треба да треба одмах у почетку убацили антибиотике у шупљину материце и сачекати време када она може лако да се одвоји. Када се она дуже задржи, антибиотике треба убацили у сваком случају убацили, да би се спречило развијање бактерија. Неопходно је нагласити да овај проблем мора решити искључиво ветеринар. Овим крвама се мора посветити посебна нега у погледу одржавања хигијенских услова у стаји и одржавања хигијене саме животиње, како

би се смањила могућност уношења бактерија из спољашње средине.

Крава мора да има удобан смештаји да буде одојена од осталих животиња. Храна не сме бити сувише обилна. Треба да садржи довољно витамина, минералних материја и других

хранљивих компоненти, које ће јој помочи да успешно заврши пуерперијум и да здрава уђе у лактацију.

Др Радосав Вујић

ПЛАВО ЈЕСЕЊЕ ПРСКАЊЕ ВОЊНИХ ЗАСАДА

У јесен, након завршене бербе, почињу припреме за вегетацију у следећој години. Радови у воћњаку, почињу са неким од следећих мера као што су: сакупљање опалог лишћа, мумифицираних плодова из крошње и са земље испод воћке, уклањање старих, поломљених грана. Све ове биљне делове треба изнети из засада и спалити. Њиховим уништавањем смањује се потенцијал развоја патогена у наредној вегетацији. Јесење прскање воћа и винограда је обавезна мера заштите. Овом мером се сузбијају узрочници многих болести тј. презимљавајући облици патогена који могу бити узрочници појаве болести у наредној вегетацији. Болести које се сузбијају јесењом заштитом воћа-, „плавим прскањем“ су: рогач шљиве, монилиозе коштичавих воћака (шљива, бресква, кајсија, трешња, вишња), бактериозне пламењаче јабуке и крушке, шупљикавост лишћа и краставост плодова кајсије и других коштичавих воћки, коврџавост лишћа брескве, ескориозе винове лозе.... Проузроковачи (патогени) горе наведених болести, презимљавају у крошњи воћака, скривени у пукотинама коре, пупољцима, рак-

ранама, трулим органима и другим скривеним местима. Да се инфекције не би остварила током касне јесени и благих зимских месеци патогени се уништавају на месту њиховог презимљавања. Због тога је потребно „плаво прскање“ обавити благовремено како би се инфекциони потенцијал у пролеће смањено на најмању меру. Третман треба обавити у јесен (крај октобра, почетак новембра месеца) по опадању лишћа. Време треба да је мирно, без ветра, када је температура изнад 10 степени С. Стабла воћака морају бити добро „окупана“. Од препарата за јесењу заштиту користе се препарати из групе бакарних једињења по чему је ово прскање тј. јесења заштита добило име „плаво прскање“. Приликом примене препарата обавезно је поштовати упутство за примену препарата и користити исправну механизацију у току рада. Важно је испоштовати радну каренцу за горе наведене препарате, а каренца је ограничена временом примене.

дипл. инг. Весна Јанковић

РАДОВИ НА ПЧЕЛИЊАКУ У НОВЕМБРУ

Новембар је месец када пчеле почињу полако улазе у клупко и започињу зимско презимљавање. Пчеле улазе у клупко при просечним температурама од 10-12 С, али ни то није тако тако стриктно јер јаче пчелиње заједнице касније формирају клупко, али у пролеће и за време зимских касније излазе у прочисне летове. Код слабијих друштава ситуација је обрнута.

До новембра сви радови на пчелињаку су требали бити завршени и отварање кошница од овог месеца се не практикује у озбиљном пчеларењу, мада има случајева када је то потребно. Ово је месец када долазе хладнији дани и пчелама је потребно обезбедити мир и заштиту.

Често се дешава да у току овог месеца постоје велике осцилације у дневним и ноћним температурама па пчеле сходно томе шире и скупљају клупко и чешће или ређе излазе на прочисне летове. Већа активност пчела у зимским месецима није непожељна, али носи и ризик за она друштва која немају лагероване довољне количине хране с обзиром да повећана активност значи и већи утрошак хране. Друштва су јака (за ЛР и АЖ кошнице се сматра да су јаке ако имају више од 7-8 оквира покривеним пчелама), док слабија друштва имају 4-5 рамова. Препорука је да се та слабија друштва спајају и зазимљују по могућству са младом матицом

Третирање против *Varroa* натопљеним штапићима.

Старије матице (преко 2 године) су исцрпљене и може се десити да угину у току зиме, што може довести до поремећаја зимског клупка и пропадања друштва. Пчелињедруштво чија матица угине преко зиме, у рано пролеће постаје трутовска заједница, уколико се правовремено не дода матица или споји са другом заједницом. Зато је најбоље пре зазимљавања заменити све сумњиве и старе матице младим матицама, уколико то није направљено раније. Штосе акумулиране хране тиче све зависи о томе како су оквири напуњени медом и на колико оквира ће се друштвозазимити. ЛР или АЖ кошнице треба да имају најмање 10 до 15 кг меда, с тим да се узме у обзир јачина друштва, као и карактеристике зиме у месту где пчелињак зимује. Сваки оквир треба да има најмање 1,5 до 2 кг меда. На овај начин пчелама се у појединим оквирима осигурава храна до краја зиме као и кретање клупка по висини оквира и то како пчеле троше мед. Када има оквира са мало меда и када се у зими потроши сва храна, пчелиње се клупко може раздвојити и пчеле могу кренути у два различита смера, према осталим оквирима с медом, услед чега се оно раздваја и друштво угињава. Ако клупко крене у једном смеру и приликом прелаза преко празног саћа нагло захладни, тада се клупко зауставља и убрзо затим пчеле почињу умирати од глади, иако у другим оквирима може бити пуно меда. Мед као зимска храна мора бити нектарни, текући, и пре свега затворен. У средини кошнице мора бити 2 до 3 оквира са пергом.

Друштва која су на време третирана против болести и са довољним количинама хране, а пчелињак постављен на погодном месту, нема потребе за неким посебним утопљавањем. Довољно је ставити неколико листова папира испод поклопца јер је веома битно обезбедити ваљану вентилацију (не прејаку!). Пчелама хладноћа смета много мање од потенцијалне влаге која се може јавити у кошници ако је превише изолујемо. Утопљавање се углавном ради ради заштите легла којег у овом периоду ионако нема много (или има веома мало).

У новембру се, по потреби, се врши поновно третирање против вароа, сређује се околина пчелињака, претапа се вишак и стари восак, препракује опрема и материјал за рад и у случају снега чисте се лета на кошницама. Морају се добро проверити исправност и заштићеност кошница и у случају појаве мишева поставити чешљеве на улазе. Они пчелињаци који се налазе на теренима са израженим налетима ветрова морају се додатно обезбедити од превртања кошница (прављењем стабилнијих постоља) и стављањем притискивача на кровове (обично цигла, блок, дрво). Најбитније је у овом периоду осигурати мир на пчелињаку, и пчелињак заштитити, нарочито, од домаћих и дивљих животиња.

Ово је време када пчелар сређује податке о резултату пчеларења за ту годину. Обавезно је и посећивање пчеларских изложби и предавања, поготово за млађе пчеларе, да се научи нешто ново, да се размене искуства и да се обнови стечено знање.

Чешљеви за кошнице

Постоља и притискачи за поклопце

Осигурање кошница од превртања

Дипл.инг.Светислав Марковић

ИНВЕСТИЦИЈЕ У ПОДИЗАЊУ ЗАСАДА ВОЋА И ЊЕГОВУ ПРЕРАДУ

Подизање засада воћа може бити врло профитабилан посао ако су испуњени следећи услови:

-Земљиште и клима (Морају у потпуности да одговарају изабраној воћној врсти.Земљиште се може пре подизања засада у одређеној мери поправити одређеним мерама.)

-Правилан избор воћне врсте и сорте (Зависи од намене произведеног воћа, а кључну улогу игра здрав и сортно чист садни материјал.)

-Примењена технологија гајења (Ћубрење, резидба, заштита, наводњавање)

-Пласман и прерадавоћа (Обезбеђено тржиште и сигуран пласман воћа или производа по одређеним ценама.)

Важно је напоменути да сви ови услови морају бити испуњени и ниједан од њих се несме запоставити или занемарити јер сваки од њих може пресудно утицати на остварени крајњи резултат и пословни успех.

Земљиште као место где се налази засад се мора посебно анализирати хемијски и гранулометријски, јер се будући засад хранљивим елементима и водом снабдева баш ис тог земљишта и после подизања засада неке особине земљишта се немогу више поправити зато је припрема земљишта веома важна и мора се на време и правилно извести.

Из дугогодишњег искуства и познавајући терен где треба подићи

нове засаде без обзира на одабрану воћну врсту генерално се може узети следећи начин припреме земљишта за садњу и цена коштања такве припреме по једном хектару:

-Агро хемијска анализа земљишта – 200 €

-Мелиоративно ђубрење (поправка плодности), кречно ђубриво, стајњак, минерално ђубриво – 1200 €

-Примена ђубрива (растурање) - 300 €

-Орање парцеле – 300 €

-Подривање парцеле – 400 €

-Допунска припрема земљишта - 300 €

Укупно припрема земљишта: 2700 €

Избор воћне врсте и сорти – Првенствено зависи од намене произведеног воћа. Ево неколико конкретних предлога:

ШЉИВА

Сорта – Стенлеј 500 стабала по 1 хектару

Сертификован садни материјал - 1000 €

Размеравање парцеле и садња – 500 €

Нега засада од 1.до 4. године – 2000 €

Укупно : 3500 €

У 5.и 6. години засад покрива трошкове одржавања и даје одређену добит. Пуна родност у 7.години 50 кг по стаблу, укупно 25000 кг (25 т) квалитетних плодова за сушење, чија вредност као свеже продатих је 4000 €.

Трошкови производње на нивоу године износе 1300 €. Чист приход продаја свежих плодова износи 2700 €.

Производња суве шљиве

Од 25000 кг свежих плодова шљиве добије се око 6000 плодова суве шљиве ција је просечна цена 1,25 € па се остварује укупан приход од око 9000 €. Трошкови сушења по 1 тони свеже шљиве износе 150 €, а за 25 тона укупан трошак је 3800 €.

Чист приход од суве шљиве је 5200 € тј. 2500 € се добија више новца ако се шљива прерађује у суву на 25 тона свежих шљива у односу на продају у свежем стању.

Инвестиција у подизање и опремање сушаре капацитета 5 тона свежих плодова износи 30000 €.

Инвестиција у сушару одплаћује се после осушених 300 тона свежих плодова тј. после 60 дана рада што наводи на закључак да би требало сушару упослити што већи број дана у сезони шљивом из хладњача и расхладних комора.

Треба нагласити да производња шљиве није толико захтевна и може се

гајити у сувом воћарењу и без противградне мреже.

ЈАБУКА

Јабука као високо интезивна воћна врста захтева изузетно велика улагања у подизање засада преко 30000 € по хектеру од тога садни материјал је 15000 €, противградна мрежа 10000 €, систем за наводњавање 5000 €, и др. Планирани принос је 40 тона по хектару плодова прве класе ција се цена креће око 0,40 € што даје укупан приход 16000 €. Трошкови производње су 50% тј. негде око 8000 €. Чист приход је 8000 € годишње у пуној родности. Инвестиција се исплати после 6 година од садње. Ризик у производњи је минималан јер воћњак поседује противградну мрежу систем за наводњавање и прихрану. Неопходно је обезбедити довољне количине воде у вегетационом периоду ако желимо стабилне и високе приносе.

Пре подизања засада неопходно је израдити елаборат подизања и експлоатације вишегодишњих засада.

Дип.инг. Јован Милинковић

РЕДУКОВАНА ОБРАДА ЗЕМЉИШТА ЗА СЕТВУ СТРНИХ ЖИТА

Ове године јесен није погодовала најважнијим радовима у ратарској производњи. Дуг период хладног времена, праћен честим падавинама успорио је бербу кукуруза. У Колубарском округу на великом проценту површина берба кукуруза није још обављена. Као последица тога сетва стрних жита је у великом заостатку. До половине новембра од планираних

површина засејано је само 50 %. Велики проблем при сетви ствара правремена и квалитетна обрада земљишта. Услед недостатка времена за обављање класичне обраде земљишта, која подразумева извођење основне обраде и предсетвене припреме земљишта након неколико дана, препорука струке је да се у оваквим условима приступи редукваној обради земљишта. Бројна

научна истраживања и искуства из праксе показала су да примена редуковане обраде земљишта за стрна жита није довела до значајнијег смањења приноса у односу на класичну обраду.

У оваквим условима, као што је то случај ове године, када је сетва стрних жита доведена у питање, овакав начин обраде омогућава да се стрна жита засеју у што краћем року. Редукована обрада изводи се са неколико тањирања, унакрсно или дијагонално по парцели. Број прохода зависи од влажности земљишта и од уситњености биљних остатака предусава. На такав начин завршава се и основна и допунска обрада земљишта. Редукована обрада веома се брзо изводи и у току једног дана може се

обавити на скоро десетак хектара. Плићом обрадом земљишта, а редукована је управо таква, сигурније ће се окончати јесењи радови, па и сетва пшенице, него класичном обрадом.

Овакав начин обраде обавља се на дубину од 15 цм. Да би успех редуковане обраде био већи, потребно је иситнити жетвене остатке.

За обављање редуковане обраде пожељно је користити квалитетне, тешке тањираче. На тај начин могуће је квалитетно припремити земљиште које омогућава одличну сетву, клијање и равномерно ницање усева.

Дипл. инг. Светлана Јеринић

У даљем тексту дат је преглед цена живе стоке, житарица, сточне хране, воћа и поврћа за октобар 2016.године (подаци СТПИС-а).

Доминантне цене живе стоке на пијацама у Србији за октобар 2016. године

Јединица мере (дин/кг)	Тежина/узраст150	Раса	ЦЕНТРАЛНА СРБИЈА										
			Београд Обреновац	Чачак	Крагујевац	Краљево	Лозница	Ниш- Бељин	Пирот	Пожаревац	Смедерево Осипаоница	Врање	Зајечар
Бикови	2>500 kg	HF											
Бикови	>500 kg	SM				220							
Двиске	све тежине	све расе	200		150	150							
Јагњад	све тежине	све расе	280	280	270	250	280	300	300	280	260	280	
Јарад	све тежине	све расе		170	200	150	220	180			200	200	
Јунад	<=300 kg	све расе										245	
Јунад	350-480 kg	све расе								230		230	
Јунад	>480 kg	све расе							220	240			
Козе	све тежине	све расе			125		150	130				140	
Краве за клање	све тежине	HF											
Краве за клање	све тежине	SM				130			150	150		123	
Крмаче за клање	>130 kg	све расе	130	130	110	100	115				120		
Овца	све тежине	све расе	160	120	130	130	150	140		130	160	150	
Прасад	16-25kg	све расе	170	160	200	160	180	170	230	180	180	190	200
Прасад	<=15kg	све расе	170	170	220		190		230	180	200	200	220
Телад	80-160kg	SM	340			370			360	360		370	
Товљеници	80-120kg	све расе	170	160	150	140	160	170		150	160	170	110
Товљеници	>120 kg	све расе	150	150	130	120				120	140		100
Шиљежад	све тежине	све расе	200			170				200	200		

Доминантне цене житарица и сточне хране у Србији за октобар 2016. године

Производ	Јединица мере	Место продаје	ЦЕНТРАЛНА СРБИЈА										
			Београд Обреновац	Чачак	Крагујевац	Краљево	Лозница	Ниш Бељин	Пирот	Пожаревац	Смедерево	Врање	Зајечар
Кукуруз (окруњен, природно сушен)	цак 50 kg	Пијаца	20	24		20,5	23	25		23		25	
Кукуруз (окруњен, вештачки сушен)	цак 50 kg	Пијаца					23						
Луцерка (сено у балама)	бала 12-25kg	Пијаца	20	24		22	20			15		16	
Пшеница	цак 50 kg	Пијаца					22	20				21	
Сојино зрно	цак 50 kg	Пијаца	20	24		23	40						
Сточни јечам	цак 50kg	Пијаца	16				22						
Сточно брашно	цак 33kg	Пијаца					20					20	
Кукуруз (нови род, вештачки сушен)	ринфуз	Силос											
Кукуруз (окруњен, вештачки сушен)	ринфуз	Силос											
Пшеница (нови род)	ринфуз	Силос	16,6										
Пшеница	ринфуз	Силос											15
Сточни јечам	ринфуз	Силос											
Сточно брашно	цак 33kg	Силос					21						
Сунцокрет (зрно)	ринфуз	Силос											
Луцеркино брашно (мин 15% протеина)	цак 25kg	Малопродаја		50									
Сојина сачма (44% протеина)	цак 33kg	Малопродаја	70	78	64	63	65		69	65			
Сточно брашно	цак 33kg	Малопродаја			22		22		20	26			
Сунцокретова сачма (33% протеина)	цак 33kg	Малопродаја	42	45	35	27	35		39	46			
Луцерка (сено у балама)	бала 12-25 kg	Газдинство		18			21		20	15	14		

Доминантне цене воћа – зелене пијаце у Србији за октобар 2016. године

Производ	ЦЕНТРАЛНА СРБИЈА											
	Београд Каленић	Београд Скадарлија	Чачак	Крагујевац	Краљево	Лозница	Ниш	Пирот	Пожаревац	Смедерево	Врање	Зајечар
Банана (Banana)	150	130	130	130	130	150	130	120	150	130	130	160
Дуња (Quince)	180	150	150	80	120	100	100	100	150	100	50	80
Грожђе бело– остало (Grape white – other)	150	150	100	120		100	100	100	120	80	80	100
Грожђе црно- остало (Grape black – other)	150	120	100	110	100	100	100	100	120	120	120	100
Јабука Ајдаред (Apples idared)	60	50	60	70		50	60	60		40	40	60
Јабука G.Smit (Apples G. Smith)	80	60		80		60	60	60		50	50	70
Јабука Mucu (Apples – Mucu)	70	50				50				60	60	
Јабука остале (Apples – other)	80	60	40	60	70	50		50	50	50	50	60
Крушка (Pear)	100	100	100	80	100	120	100	100	120	100	100	100
Лимун (Lemon)	200	160	130	220	200	180	170	160	250	150	150	200
Мандарина (Tangerine)	150	120		110	110	100	120	120	150	100	100	140
Орах (Walnut)	700	800	800	600	650	800	600	800	550	800	800	700
Поморанца (Orange)	180	220		150	150	100	230	220	200	90	90	

Доминантне цене поврћа – зелене пијаце у Србији за октобар 2016. године

Производ	ЦЕНТРАЛНА СРБИЈА											
	Београд Каленић	Београд Скадарлија	Чачак	Крагујевац	Краљево	Лозница	Ниш	Пирот	Пожаревац	Смедерево	Врање	Зајечар
Боранија – шарена (String beans-colorful)	120	100	100	120		100		120	100	120	100	120
Броколи (Broccoli)	200	150	150			200	130	200	150	140		160
Целер (Celery)	200	150	250	140		150	140	180	150	150	100	150
Цвекла (Red beet)	80	60	50	40	50	50	45	60	50	60	50	50
Карфиол (Cauliflower)	100	100	80	60	60	60	50	40	80	80	50	50
Краставац корнишон (Cucumber pickled)	150	120	100	80	100	100	80	70	120	70	120	90
Краставац салатар (Cucumber for salad)	100	100	120	60	70	60	70	70	50	60	40	
Кромпир (Potato)	60	60	30	30	40	40	40	50	50	40	40	40
Купус (Cabbage)	40	40	25	15	30	20	30	25	25	20	30	30
Лук бели (Garlic)	500	500	500	450		500	500	400	400	450	400	500
Лук црни (Onion)	60	50	60	30	50	40	40	50	50	50	40	40
Паприка бабура (Pepper Babura)	150	150	60	90		70			120	60	100	
Паприка остала (Pepper Other)	120	120	60	60	80	120	70			60	60	70
Паприка шилја (Pepper Shilja)	100	100	50	80		80		60	70	60	50	
Парадајз (Tomato)	100	100	60	70	100	100	80	70	100	80	80	80
Пасуљ бели (Beans white)	380	300	200	200	300	220	240	250	250	200	200	200
Патлиџан (Eggplant)	80	80	50		60	60	40	50	60		30	60
Спанаћ (Spinach)	150	200		130		100	120	140	150			100
Тиквице (Zucchini)	80	100	40	70	50	80	60	70	70	100	50	
Зелена салата – комад (Lettuce – piece)	50	60	40	30		40	40	40			30	
Шаргарепа (Carrot)	80	60	70	50	50	50	50	50	60	50	50	50

Поштовани пољопривредни произвођачи,

Уколико желите да купите одређене пољопривредне производе (воће, поврће, житарице или живу стоку) посетите сајт Агропонууда или нам се обратите ако желите нешто да огласите да продајете или купујете.

